

OECD Journal on Development

**Development Co-operation - 2005 Report - Efforts and Policies of the
Members of the Development Assistance Committee
Volume 7 Issue 1**

Summary in Greek

**Περιοδική έκδοση του ΟΟΣΑ για την ανάπτυξη
Αναπτυξιακή Συνεργασία – Έκθεση 2005 – Προσπάθειες και
πολιτικές των μελών της Επιτροπής Αναπτυξιακής Βοήθειας Τόμος 7,
Τεύχος 1**

Περίληψη στα ελληνικά

Η έκθεση αυτή πραγματεύεται μερικά από τα μεγάλα και δισεπίλυτα προβλήματα που τα μέλη προσπάθησαν από κοινού να αντιμετωπίσουν κατά το 2005. Θα μπορέσουν οι δωρήτριες χώρες να επιτύχουν τον ετήσιο στόχο των 130 δισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ έως το 2010; Πού πηγαίνει η βοήθεια και πώς θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί πιο αποτελεσματικά; Έχει νόημα η τεχνική συνεργασία, δηλαδή να πληρώνονται ειδικοί από αναπτυγμένες χώρες για να εργάζονται σε αναπτυσσόμενες; Επαρκούν οι υφιστάμενες προσπάθειες για την προώθηση της ανάπτυξης προς όφελος των φτωχών ανθρώπων; Ποια συμπεράσματα μπορούμε να συνάγουμε από τη συλλογική μας αποτυχία στην επίτευξη του στόχου για την ισότητα των φύλων στα σχολεία το 2005;

Για να υλοποιηθεί ο συμφωνημένος στόχος του 2010, τα επίπεδα της βοήθειας θα πρέπει να αυξηθούν τάχιστα κατά 60% μεταξύ του 2004 και του 2010. Τούτο συνεπάγεται μέση ετήσια αύξηση μεγαλύτερη του 8% σε μια περίοδο όπου οι προϋπολογισμοί των χωρών του ΟΟΣΑ αντιμετωπίζουν σοβαρότατες πιέσεις. Βραχυπρόθεσμα προβλέπεται ραγδαία αύξηση της Επίσημης Αναπτυξιακής Βοήθειας (ΕΑΒ), που όμως μεγάλο μέρος της είναι η παραγραφή του μη εξυπηρετούμενου χρέους ενός μικρού αριθμού χωρών και δεν συνεπάγεται αύξηση των πόρων που κατευθύνονται στη μεγάλη πλειονότητα των αναπτυσσόμενων χωρών.

Αναμφίβολα η εικόνα που παρουσίασαν τα αναπτυξιακά ζητήματα κατά το 2005 ήταν ασυνήθιστη. Η αρχή του έτους σηματοδεύτηκε από την τρομερή καταστροφή που προκάλεσε το τσουνάμι του Ινδικού Ωκεανού στις 26 Δεκεμβρίου 2004 και την άνευ προηγουμένου ροή συνεισφορών όχι μόνο από τις κυβερνήσεις, αλλά και από τους απλούς ανθρώπους από όλη την υδρόγειο. Τον Ιούλιο η επισιτιστική κρίση στο Νίγηρα έδειξε την αδυναμία του διεθνούς συστήματος να αντιμετωπίσει πολύ πιο προβλέψιμες

καταστάσεις έκτακτης ανάγκης ανθρωπιστικής φύσης. Η εξαιρετικά σφοδρή εποχή των τυφώνων στην Καραϊβική και τον Κόλπο του Μεξικού και ο καταστροφικός σεισμός στην περιοχή του Κασμίρ τον Οκτώβριο, μαζί με τα αυξανόμενα επισιτιστικά προβλήματα στη νότια Αφρική, κατέδειξαν ότι η ζήτηση για ανθρωπιστική αρωγή δεν μειώθηκε.

Σε πολιτικό επίπεδο, το Υπουργικό Συμβούλιο του ΟΟΣΑ στη συνάντησή του το Μάιο επικρότησε τη δήλωση του ΟΟΣΑ για τη συνέχιση της Διακήρυξης της Χιλιετίας και της Συναίνεσης του Μοντερέι δεσμεύοντας τις χώρες του ΟΟΣΑ να ενισχύσουν τις προσπάθειες για την επίτευξη των Αναπτυξιακών Στόχων για τη Χιλιετία (ΑΣΧ). Η σύνοδος κορυφής της Ομάδας των 8 στο Gleneagles τον Ιούλιο και η σύνοδος κορυφής της Γενικής Συνέλευσης των ΗΕ το Σεπτέμβριο έφεραν τα αναπτυξιακά ζητήματα στην κορυφή της ημερήσιας διάταξης της διεθνούς κοινότητας μαζί με τα συνυφασμένα ζητήματα της κλιματικής αλλαγής, της ασφάλειας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η χρονιά τελείωσε με τη σύνοδο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) στο Χονγκ Κονγκ, που επικεντρώθηκε στους τρόπους εκπλήρωσης της υπόσχεσης της Ντόχα για έναν «αναπτυξιακό γύρο».

Η εικόνα αυτή συνταιριάστηκε με τη **διαδικασία της ανάλυσης**. Τον Ιανουάριο το Σχέδιο των ΗΕ για τη Χιλιετία εξέδωσε μία έκθεση για τους τρόπους με τους οποίους οι Αναπτυξιακοί Στόχοι για τη Χιλιετία θα μπορούσαν από παγκόσμια φιλοδοξία να γίνουν πραγματικότητα για κάθε αναπτυσσόμενη χώρα. Η έκθεση υπογράμμισε ότι, δεδομένων των υφιστάμενων τάσεων, η πλειονότητα των στόχων αυτών δεν θα επιτευχθεί σε πολλές αναπτυσσόμενες και υπό μετάβαση χώρες, και επιχειρηματολόγησε υπέρ της χρήσης των υφιστάμενων μέσων, όπως οι Στρατηγικές για τη μείωση της φτώχειας, με πιο φιλόδοξο και πλήρη τρόπο και σε συνδυασμό με άλλα μέτρα όπως «μέτρα ταχέως αποτελέσματος» υπό τη μορφή επεμβάσεων που θα αυξηθούν κλιμακωτά κατά τα δοκιμασμένα πρότυπα. Η συμφωνία που επιτεύχθηκε στη Σύνοδο Κορυφής για τη Χιλιετία το Σεπτέμβριο σχετικά με τη συγκρότηση Επιτροπής για την εδραίωση της ειρήνης ενίσχυσε τη δέσμευση της διεθνούς κοινότητας για την αποτροπή των βίαιων συγκρούσεων και τη στήριξη των κρατών κατά τη διαδικασία μετάβασής τους από τον πόλεμο στην ειρήνη. Επίσης το Μάρτιο η χρηματοδοτούμενη από το ΗΒ Επιτροπή για την Αφρική εξέδωσε την έκθεσή της η οποία περιείχε μια ευρεία δέσμη προτάσεων, που απευθύνονταν στις αφρικανικές χώρες και στους αναπτυξιακούς τους εταίρους και αφορούσαν τους τρόπους ανταπόκρισης στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ήπειρος. Ο ΟΟΣΑ και η Οικονομική Επιτροπή για την Αφρική συμπλήρωσαν τις εργασίες αυτές με την πρώτη αμοιβαία εξέταση μεταξύ της Αφρικής και του ΟΟΣΑ. Η Έκθεση για την παγκόσμια ανάπτυξη της Παγκόσμιας Τράπεζας περιείχε μια νέα ανάλυση της σημασίας της ισότητας στην αναπτυξιακή διαδικασία.

Κατά τη χρονιά αυτή δρομολογήθηκαν επίσης μερικές πραγματικές δράσεις. Η λήξη της Συμφωνίας Πολυϊνών – η τελευταία πράξη του Κύκλου της Ουρουγουάης-εξαπέλυσε ένα κύμα σημαντικών αλλαγών στα πρότυπα του εμπορίου κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, αν και επώδυνες για πολλούς προμηθευτές των αναπτυσσόμενων χωρών και προσωρινά περιορισμένες από την επανεπιβολή ελέγχων σε ορισμένες βασικές αγορές. Επιτεύχθηκε συμφωνία για τη διαγραφή του πολυμερούς χρέους προς το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), το Διεθνή Οργανισμό Ανάπτυξης και το Αφρικανικό Ταμείο Ανάπτυξης εκείνων των χωρών που καταγράφουν καλές επιδόσεις σύμφωνα με την Πρωτοβουλία για τις υπερχρεωμένες φτωχές χώρες.

Συμφωνήθηκε επίσης σημαντική μείωση του χρέους της Νιγηρίας, της πιο πολυάνθρωπης χώρας της Αφρικής. Επιπλέον, λήφθηκαν σπουδαίες αποφάσεις όσον αφορά τον όγκο και την αποτελεσματικότητα της βοήθειας, όπως αναφέρεται με περισσότερες λεπτομέρειες παρακάτω στο κεφάλαιο αυτό.

Ακόμη μεγαλύτερη σημασία παρουσιάζει το γεγονός ότι, μετά την εντυπωσιακή μεγέθυνση κατά το 2004, οι αναπτυσσόμενες χώρες φαίνεται ότι συνέχισαν να μεγεθύνονται με ρυθμό αύξησης του κατά κεφαλή εισοδήματος που υπερέβαινε σημαντικά αυτόν των χωρών του ΟΟΣΑ, και την Αφρική να επιτυγχάνει επιτέλους σημαντικές (αν κι ακόμα πολύ μικρές) αυξήσεις του κατά κεφαλή εισοδήματος. Σε ορισμένες χώρες οι δείκτες διακυβέρνησης συνέχισαν τη θετική τους αύξηση. Η αιφνίδια ανατίμηση του πετρελαίου επέφερε απρόσμενα κέρδη στους πετρελαιοπαραγωγούς και εμπόδισε την ανάπτυξη άλλων, αλλά ο αρνητικός αντίκτυπος στις αναπτυσσόμενες χώρες ως σύνολο φαίνεται, τουλάχιστον κατά τη στιγμή της σύνταξης, ότι ήταν λιγότερο σφοδρός από τον αναμενόμενο.

Εν ολίγοις, το 2005 μας υπενθύμισε ότι απαιτούνται σημαντικές αλλαγές, εάν θέλουμε να βελτιωθεί η κατάσταση των φτωχών του κόσμου με το ρυθμό που υπαινίσσονται οι ΑΣΧ. Όμως η χρονιά αυτή συνέβαλε επίσης στη δημιουργία μιας όλο και περισσότερο χρήσιμης κοινής επιχείρησης με στόχο την επιτάχυνση της προόδου προς την αντιμετώπιση των ανεπίτρεπτων πλέον επιπέδων στέρησης και ανισότητας.

Η Γραμματεία της Επιτροπής Αναπτυξιακής Βοήθειας (DAC) του ΟΟΣΑ υπολογίζει ότι οι συνολικές καθαρές εκταμιεύσεις ΕΑΒ των μελών της DAC θα αυξηθούν από 79,5 δισεκ. δολάρια ΗΠΑ το 2004 σε 128,1 δισεκ. το 2010 (σε σταθερές τιμές δολαρίου ΗΠΑ του 2004), που μεταφράζεται σε αύξηση σχεδόν 50 δισεκ. Τούτο ενδεχομένως να αποτελεί τη μεγαλύτερη μέχρι σήμερα αύξηση της ΕΑΒ, όπως μετριέται από τη DAC, από το 1960 που συγκροτήθηκε η Επιτροπή. Εντούτοις, παρά τις ενθαρρυντικές ενδείξεις, είναι ακόμα αβέβαιο αν θα χορηγηθούν τα επίπεδα βοήθειας που υποσχέθηκαν οι χώρες στο Μοντερέι για το 2006, και παρά τη βραχυπρόθεσμη ραγδαία αύξηση της ΕΑΒ, οι δωρητρίες χώρες θα πρέπει να αυξήσουν απότομα άλλες μορφές βοήθειας, για να μπορέσουν να πλησιάσουν τα επίπεδα που έχουν τεθεί για το 2010.

Δεδομένης της αύξησης των προϋπολογισμών για την ανθρωπιστική βοήθεια, θα μπορέσει η βοήθεια να χορηγηθεί πιο αποτελεσματικά; Εάν η ανάπτυξη μετασχηματίζεται πράγματι σε μια πιο συντονισμένη κοινή επιχείρηση, τα κληρονομημένα πρότυπα χορήγησης της βοήθειας θα πρέπει να αλλάξουν ακόμα περισσότερο, αν και τα τελευταία χρόνια ένας αριθμός πρωτοβουλιών έχει αναμορφώσει τους τρόπους σχεδίασης και χορήγησης της βοήθειας από τους δωρητές. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι η Επιτροπή Αναπτυξιακής Βοήθειας του ΟΟΣΑ συγχρηματοδότησε το Φόρουμ Υψηλού Επιπέδου που πραγματοποιήθηκε στο Παρίσι το Μάρτιο του 2005 και η Διακήρυξη που συμφωνήθηκε υπέδειξε το άνευ προηγουμένου επίπεδο συναίνεσης και την ακλόνητη πρόθεση μεταρρύθμισης της βοήθειας για την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της παγκόσμιας φτώχειας. Τα αποτελέσματα θα πρέπει να δώσουν ισχυρή ώθηση στις τοπικές προσπάθειες για την αλλαγή των προτύπων συμπεριφοράς μεταξύ των δωρητών και μεταξύ των δωρητών και των δικαιούχων, προάγοντας τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Η **οικοδόμηση ικανοτήτων** είναι ο κεντρικός και ο πιο δύσκολος στόχος της αναπτυξιακής διαδικασίας. Είτε μιλάμε για ένα «ικανό κράτος» και την ικανότητα των

δημόσιων οργανισμών να παράσχουν υπηρεσίες ή να δημιουργήσουν ένα αποτελεσματικό περιβάλλον για την ανάπτυξη είτε μιλάμε για την ικανότητα του ιδιωτικού τομέα, της κοινωνίας των πολιτών ή των ατόμων, η ουσιαστική ανάπτυξη των ικανοτήτων είναι το κλειδί για τη βιώσιμη πρόοδο. Τα αποτελέσματα σπανίως προκύπτουν γρήγορα. Η τεχνική συνεργασία και η ανάπτυξη των ικανοτήτων δεν είναι διόλου συνώνυμα. Πρέπει, όμως να εξετάσουμε κατά πόσο τα προγράμματα τεχνικής συνεργασίας μπορούν να σκιαγραφήσουν το έργο της DAC, του Προγράμματος των ΗΕ για την Ανάπτυξη (UNDP) και άλλων οργανισμών όσον αφορά την οικοδόμηση ικανοτήτων, και επίσης πώς θα μπορούσαν να διαμορφωθούν τα προγράμματα μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ούτως ώστε να στηρίζουν τους τοπικούς οργανισμούς που βοηθούν στην οικοδόμηση ικανοτήτων. Σε πολλές περιπτώσεις οι προσπάθειες επικεντρώθηκαν στην αναβάθμιση των ικανοτήτων των ατόμων χωρίς να δώσουν την απαραίτητη προσοχή στη βελτίωση των επιδόσεων των οργανισμών όπου αυτά εργάζονται, πόσο μάλλον του ευρύτερου θεσμικού πλαισίου στο οποίο υφίστανται οι ίδιοι οι οργανισμοί. Τούτο μπορεί να απογοητεύσει τους καταρτιζόμενους και άρα να εκμηδενίσει τον αντίκτυπο στους οργανισμούς. Απαιτείται ενδεχομένως μια πιο στρατηγική και μακροπρόθεσμη μέθοδος αναβάθμισης των βασικών οργανισμών στην οποία θα μπορούσαν να ενσωματωθούν τα προγράμματα βελτίωσης των ικανοτήτων των ατόμων.

Τα διδάγματα που αποκομίστηκαν σχετικά με την ανάπτυξη των ικανοτήτων επισημαίνουν την έλλειψη μιας επίμονης και υπομονετικής μεθόδου, όπου οι βραχυπρόθεσμοι στόχοι των σχεδίων των δωρητών θα αντικαταστήσουν τις μακροπρόθεσμες αυξητικές αλλαγές. Η δεκαετής κλιμακωτή αύξηση της βοήθειας παρέχει την ευκαιρία να τεθούν πιο ρεαλιστικά χρονοδιαγράμματα για την προσπάθεια ανάπτυξης των ικανοτήτων, υποστηριζόμενα από πιο προβλέψιμες ροές βοήθειας. Η κλιμακωτή αύξηση της βοήθειας απαιτεί να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα ζητήματα εξάρτησης από τη βοήθεια, ιδιαίτερα στην Αφρική και σε μικρές χώρες γενικότερα, ενώ παράλληλα πρέπει να αναγνωριστούν οι βασικοί κίνδυνοι διαχείρισης που περιβάλλουν την αύξηση αυτή.

Βρισκόμαστε σήμερα σε μια κρίσιμη χρονική στιγμή της πορείας προς την επίτευξη των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας και το ραντεβού του 2015. Η αδυναμία εκπλήρωσης των στόχων ίσης συμμετοχής κοριτσιών και αγοριών στα σχολεία θέτει την ανάγκη περίσκεψης σχετικά με τους τρόπους αποτελεσματικής προώθησης της διάστασης του φύλου στα πλαίσια της ανάπτυξης.

Οι περιορισμοί που εμπλέκονται στη στρατηγική ένταξης της διάστασης του φύλου γίνονται όλο και πιο κατανοητοί. Υπάρχει μια ουσιαστική δέσμευση, σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, για την αναγνώριση μερικών από των αποτυχιών και τη διερεύνηση των τρόπων «βελτίωσης των κινήσεών μας». Πρέπει να χρησιμοποιήσουμε αρκετή ενέργεια και καινοτομία για να αναθεωρήσουμε τους τρόπους χορήγησης της βοήθειας και τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να μοιραστούμε τις αποτυχίες μας, να μάθουμε από τις εμπειρίες όλων μας και να συνεργαστούμε με ανανεωμένη αποφασιστικότητα.

© OECD 2006

Η περίληψη αυτή δεν αποτελεί επίσημη μετάφραση του ΟΟΣΑ.

Η αναπαραγωγή της περίληψης αυτής επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι παρατίθεται το δικαίωμα αποκλειστικής εκμετάλλευσης του ΟΟΣΑ, καθώς και ο τίτλος της πρωτότυπης έκδοσης.

Οι Πολύγλωσσες Περιλήψεις είναι μεταφρασμένα αποσπάσματα των δημοσιευμάτων του ΟΟΣΑ που εκδόθηκαν αρχικά στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα.

**Διατίθενται δωρεάν στο Ηλεκτρονικό Βιβλιοπωλείο του ΟΟΣΑ
www.oecd.org/bookshop/**

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με το Τμήμα Δικαιωμάτων και Μεταφράσεων της Διεύθυνσης Δημοσίων Υποθέσεων και Επικοινωνιών του ΟΟΣΑ.

rights@oecd.org

Fax: +33 (0)1 45 24 13 91

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal
75116 Paris
France

Επισκεφτείτε τον ηλεκτρονικό μας κόμβο www.oecd.org/rights/

